

EUGENIUSZ KOŚMICKI

Akademia Rolnicza w Poznaniu

Lubomira Domka, *Kryzys środowiska a edukacja dla ekorozwoju*, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 1996, ss. 156.

Większość prac z problematyki ekologicznej poświęcona jest prawie wyłącznie zagadnieniom przyrodniczym lub technicznym. Brakuje nadal wyraźnie opracowań z zakresu społecznych i humanistycznych aspektów ochrony środowiska. Lukę w tym zakresie – przynajmniej w polskim piśmiennictwie naukowym – wydaje się wypełniać dopiero praca L. Domki. Na podstawie wieloletniego bogatego dorobku naukowego i publikacyjnego, a także pedagogicznego, autorka napisała znakomitą i oryginalną pracę *Kryzys środowiska a edukacja dla ekorozwoju*. Tytuł publikacji odzwierciedla dobrze jej zawartość merytoryczną i układ zagadnień. Ogólnie składa się ona z dwóch podstawowych części: „Świat w okowach kryzysu ekologicznego” i „Edukacja dla ochrony środowiska i ekorozwoju”. Opierając się na diagnozie sytuacji ekologicznej, autorka wskazuje na konieczność ekorozwoju, a także rozważa szczegółowo rolę edukacji ekologicznej w tym zakresie. Uwzględnia ona również rolę mediów w procesie edukacji ekologicznej.

Pierwsza część pracy przedstawia wyczerpująco problematykę głównych problemów kryzysu ekologicznego, który ma wymiar lokalny i globalny. Podział tej części pracy na: „Degradację przyrody nieożywionej: problemy lokalne i globalne”, „Zagrożenia dla żywych zasobów Ziemi”, „Środowiskowe uwarunkowania zdrowia” jest poprawny i autorka przedstawia wyczerpująco występujące tutaj zagrożenia ekologiczne będące częścią kryzysu ekologicznego. Wydaje mi się, że istotną byłaby tutaj uwaga, iż współczesne społeczeństwo posiada charakter „globalnego społeczeństwa ryzyka” (*globale Risikogesellschaft*) według ujęcia znanego niemieckiego socjologa U. Becka. Pojęcie „globalne społeczeństwo ryzyka” oznacza, że obecny rozwój gospodarczy nie prowadzi już do poprawy jakości życia szerokich rzesz ludzi, ale raczej do narastania potencjału ryzyka ekologicznego, społecznego i zdrowotnego oraz pogarszania się ogólnych warunków ekologicznych.

Autorka recenzowanej pracy, opowiadając się za ekorozwojem, trafnie przedstawia dotychczasową dyskusję w tym zakresie.

Z głębokim zaangażowaniem napisana jest druga część pracy: „Edukacja dla ochrony środowiska i ekorozwoju”. Autorka podejmuje tutaj także założenia filozofii ekologicznej, szukając głębokich uzasadnień dla ekorozwoju i edukacji ekologicznej. Krytyczna analiza dotychczasowego stanu świadomości ekologicznej stanowi dowód ogromnych zaniedbań w zakresie edukacji ekologicznej, m.in. na różnych szczeblach edukacji formalnej i nieformalnej. Na podkreślenie zasługuje tutaj znakomita diagnoza stanu edukacji ekologicznej w Polsce. Wykazane zostają istniejące braki, ale także potencjalne możliwości rozwojowe. W wyniku niskiego poziomu świadomości ekologicznej możliwe stają się w tak dużym zakresie działania niszczące środowisko życia człowieka. Przy analizie istniejących problemów autorka reprezentuje głęboko humanistyczny stosunek do przyrody.

W omawianej pracy istotne znaczenie posiada ukształtowanie systemu wychowania dla ekorozwoju (trwałego rozwoju). Zachodziłoby w takim przypadku podporządkowanie działalności człowieka na wszystkich płaszczyznach życia społecznego, gospodarczego i politycznego zasadom ekorozwoju. Co więcej, wydaje się też konieczne zorganizowanie systemu kształcenia ekologicznego także dla menedżerów życia gospodarczego i politycznego. Niestety, taki system nie istnieje – jak dotąd – nigdzie na świecie, chociaż staje się on coraz bardziej konieczny.

Na podstawie powyższych uwag gorąco polecam opracowanie L. Domki jako cenną pomoc dla studentów studiujących nauki o edukacji, a także dla innych studentów nauk humanistycznych. Recenzowana książka może być użyteczna dla młodzieży studiującej nauki techniczne, biologiczne i rolnicze, która tylko w niewielkim stopniu zapoznaje się ze społecznymi i humanistycznymi aspektami ochrony środowiska. Pozycja ta może okazać się cenna dla nauczycieli wspomagających rozwój licznych rzesz wychowanków.